

MI MLADI BORCI

STANOVSKI TEDNIK ZA SLOVENSKO DIJASTVO. — IZHAJA VSAK PETEK. — LETNA NAROČNINA: DIJASKA 16 DIN, NEDIJASKA 30 DIN, PODPORA VEČ KOT 30 DIN. POSAMEZNA ŠTEVILKA 75 PAR — UREDNIŠTVO IN UPRAVA V LJUBLJANI V STRELIŠKI ULICI 12/II. — ČEKOVNI RAČ. ŠT. 16.078.

LETO IV.

LJUBLJANA, PETEK, 17. MAJA 1940.

ŠTEV. 36.

RASIZEM IN VOJNA

Rasizem je zmotni nauk, ki uči, da je kak narod ali skupina narodov po naravi več vredna kakor drugi narodi.

DARWINOVI KRIVI NAUKI VIR RASIZMA

Tako napačno prepričanje o duševni in telesni nadvrednosti kakšnega naroda ali rase izvira iz nauk angleškega prirodoslovca Darwina o »naravnem izboru« živih bitij. Darwin je učil, kako narava sama izbira iz raznih vrst živih bitij najboljše poedince in tako skrbi za ohranitev življenja. Kateri poedinec in katera vrsta je boljše in popolnejša, pa pokaže boj, ki se bje med njimi. Kdor je telesno krepkejši, zmaga, kdor je šibkejši, podleže; boj je merilo moči in popolnosti. V svetu vlada načelo: bellum omnium contra omnes! Vojna vseh proti vsem!

OD DARWINA DO NIETZSCHEJA

Darwinov nauk so iz rastlinskega in živalskega sveta razširili tudi na ljudi, češ da tudi med ljudmi vlada isti zakon, boj za obstanek in pravica močnejšega. Merilo moči in sposobnosti je boj. Kdor je močnejši, zmaga, sme vladati, ukazovati in delati, kar hoče. Kajti on, ki je boljši ko drugi, je po besedah Nietzschejevih »nadčlovek« in kar stori, je vse dobro, ker je izven mej dobrega in zlega.

NADNAROD

Iz »nadljudi« sestoji po tem nauku »nadarod«, to je najboljši narod, najodličnejša rasa, n. pr. nordijska. Zanj ne veljajo isti zakoni kakor za druge, manjvredne. Za vest v krščanskem smislu se ne meni; kaj je dobro in kaj greh v krščanskem pomeni, ji ni mar; Boga nad seboj rasistični nauk ne pozna. Najboljša rasa je sama vir dobrote, lepote, pravosti, poštenja in napredka, merilo dobrega in

zla, sploh nekaj božanskega, če že ne božanstvo samo. Razumljivo, da ima le čista rasa, le čista kri, pravico za obstoj. Druge rase ji morajo služiti kot sredstvo za razvoj in ohranitev njenih moči, ona pa ima pravico in oblast, da vlada in gosposduje.

PREDRZNOST MANJVREDNIH NARODOV

Če se kdaj kak manjši, »manjvreden« narod vendarle drzne pomisliti na odpor, da ne bi storil vsega, kar mu gospod »nadarod« ukazuje, mora izbruhniti vojna. Boj je merilo moči, vojna naj dokaže, kateri narod je boljši in več vreden! Nekateri generali, n. pr. Bernhardi, in drugi vojaški strokovnjaki, kakor profesorji Stengel, Steinmetz, Plate in drugi, so skušali vprav Darwinov nauk o borbi za obstanek prikazati kot znanstveno opravičilo za osvajalne vojne. S tem v zvezi so razumljive Plötzove besede: »Kdor želi rasi zdravja, ta ne more biti proti vojni, ker je to le sredstvo za obstanek narodov.«

VOJNA KOT »ŽIVALSKO-ČLOVEŠKA NUJNOST«

Po naukih darvinističnega rasizma so torej vojne ne le strog življenjski zakon, ampak prava sreča za narode in pot do napredka. Vsi poskusi za preprečje vojne so le neumno vmešavanje v zdrave naravne zakone; in tako vmešavanje postane krivo, da narodi oslabijo in propadajo. Vojna je ukaz živalsko-človeške narave, zato gorje narodom, ki bi se proti tem naravnim zakonom pustili zazibati v smrtonosne pacifistične sanje! —

*

Nam katoličanom je seveda pri tem jasno, da toliko časa, dokler se bodo oblastniki nekaterih narodov klanjali rasističnemu maliku, ne bo med narodi pravega miru, pravice in zadovoljnosti.

Nauk — prva dolžnost apostolata

V Rimu so konec februarja, kakor poroča »Osservatore Romano«, imeli katehetski teden. Na dnevnem redu so imeli med drugim tale predavanja: nadaljnja

katehetska izobrazba odraslih, vzgoja laičkih katehistov, obnovljenje verouka v ljudskih in srednjih šolah, izvajanje verske vzgoje v okviru državnih mladinskih organizacij. Sklepi med drugim določajo: Za člane katoliškega apostolata je prva dolžnost, da

poznajo in se poglobe v verske resnice. Vzgoja primernih laičkih katehistov je nujna časovna naloga. Zato duhovni voditelji cerkvenega apostolata sklenejo, naj se vsem vernikom kar najbolj pojasnjuje dolžnost, da se trudijo za nadaljnjo versko izobrazbo.

Slavje hrvatske Katoličke akcije v Virovitici

Med hrvatskim in slovenskim dijaštvom so od Krekovih časov pa vse do ukinitve »Orla« obstajali tesni stiki. Od tedaj naprej pa deset let ni bilo med nami nobenih stikov. Lani so se začeli stiki in izmenjava organizacijskih izkušenj med našo organizacijo dijaške KA in zagrebškim »biskupijskim okružjem hrvatske katoličke dijačke omladine« t. j. KA za dijake.

Vabilo za Virovitico

Tako je 20. aprila dobila centrala dijaške KA dopis »Biskupijskega okružja Hrvatske katoličke dijačke omladine« v Zagrebu (t. j. hrvatske dijaške KA).

Naša centrala je poslala v Virovitico dva zastopnika: enega za akademsko in enega za srednješolsko podzvezo.

V Zagrebu

Zastopnika sta odpotovala v Zagreb v soboto 27. aprila zjutraj in sta prišla v Zagreb ob pol desetih. Na kolodvoru sta ju pričakovala blagajnik tovariš Krčmar Stjepan, stud. iur., ki je zastopal okrožje v Ljubljani na našem zborovanju, in pa tov. Šajnović Joso, stud. med., okrožni tajnik. Peljala sta ju po Zrinjevcu, zagrebški promenadi, pod mladim zelenjem drevedna proti njihovemu lokalu. Tam sva opazila na vidnem mestu vezana letnika MMB in nekaj izvodov Naših poti.

Ker je bilo do odhoda vlaka v Virovitico še dve uri časa, so si šli ogledovat Zagreb. Ogledali so si katedralo in stopili na kratek obisk k šefu nadškofijske pisarne KA, prečastitemu g. Pavlu Jesihu.

Kosilo smo imeli v dijaški menzi Katoličke akcije v Svječeničkom domu, kjer je bila ta dan nama na čast boljša hrana.

Vožnja v Virovitico

Ob pol ene je odpeljal vlak proti Virovitici. Vozili smo se v vagonu drugega razreda skupaj z vodstvom hrvatske KA in z zastopstvom zagrebškega dijaštva. Do Križevcev je bil njihov voz priključen brzemu vlaku, v Križevcih pa so jih priključili na potniški vlak. Proga Zagreb - Virovitica je dolga nad sto petdeset kilometrov in vožnja je trajala nad pet ur in pol, torej več kot dovolj časa, da se s hrvatskimi prijatelji temeljito seznaniva. Najprej sva se seznanila z duhovnim vodjem okrožja dr. Pavlom Mušakom, ki je obljubil, da pride drugo leto na naše zborovanje, če mu bo le šola dopuščala.

Nato sva se bratila z zagrebškimi dijakmi. Med njimi so prevladovali preparandisti — najboljši odsek okrožja, — ki so potovali pod vodstvom svojega kateheta prof. Kra-

merja, odličnega humorista, ki je med drugim tudi ugotovil, da smo »Slovenci zgodni dečki i nikakvi krampusi« (parklji).

Večji del vožnje pa sva se razgovarjala z zastopstvom vodstva hrvatske KA: s predsednikom »Saveza hrvatskih katoliških mušev«, g. prof. Luko Perinićem, s predsednico »Podsveza katoliških učenic«, gđc. Zlato Čubelićev, z gospo profesorico dr. Marijo Kralj in tajnikom dijaškega okrožja tov. Šajnovićem.

Izpraševali so nas do potankosti, kako je organizirana naša zveza, se zanimali za naš organizatorni ustroj, za disciplino, za delo centrale. Zlasti jih je zanimalo to, kar sta pripovedovala o jedrih. Spraševali so naju, v kakšnem razmerju smo mladci do »Zarje«. Pogovarjali smo se tudi o plesu. Dijaška organizacija z dr. Mušakom na čelu zavzema do plesa popolnoma enako stališče kot slovenska dijaška KA.

Prihod v Virovitico

V zanimivih pogovorih, ki so potekali vseskozi v bratskem razpoloženju, smo privozili v Virovitico.

Na postaji nas je čakalo domače dijaštvo in pa gostje, ki so že pred nami prispeli v Virovitico. Z godbo na čelu smo korakali v mesto.

Virovitica, ki šteje okrog 10.000 duš, je tipično slavonsko mesto. Na širokih in neskončno dolgih ulicah z nizkimi pritličnimi hišami smo se sprva nekoliko neprijetno počutili. Vsenaokrog sama ravnina. Po umazanih kanalih so se ob zelenih jagnedih in vrhah pasle črne slavonske svinje. Tovariš, doma iz Splita, je zraven naju ternal, da je to za dalmatinske pojme »sasvim nemoguć pejsaž«. Mimo cerkve in bivše grobovske palače, ki s svojo velikostjo in bahato arhitekturo spominja na težke čase graščinskega jarma, smo prišli pred »Katoliški dom«, lično hišo, ki so jo »virovitički klerikalci« podignuli prošle godine, kot se je nekdo izrazil.

Prenočišča. Svečana akademija

Pred »Katoliškim domom« so nas porazdelili na prenočišča. Midva, to je »braća Slovenci«, da uporabim tamošnji oficialni naziv, sva prenočevala pri neki boljši družini. Na prenočišču sva razvrstila svojo prtljago in jaz sem se ob izdatni tovariševi pomoči pripravil za pozdravni govor, ki sem ga moral imeti naslednji dan na trgu pred cerkvijo.

Prevzvišeni g. nadškof dr. Stepinac je prišel v Virovitico že prej, ker je imel še konferenco z duhovščino virovitiške dekanije. Po dekanijski konferenci je odšel v gimnazijo, kjer je v telovadnici imel go-

vor za zbrano dijaštvo, med katerim je zelo velik odstotek levičarjev. Govor smo prinesli v zadnji številki MMB.

Zvečer je bila ob osmih akademija na čast prevzv. g. nadškofu. Na sporedu so bile recitacije, alegorija in ljudska igra: »Pod sovjetsko zvezdo«. Virovitiško dijaštvo je v to prireditve vložilo veliko truda in nekateri igralci liki so se jim res posrečili. Akademija se je zavlekla pozno v noč. Ker sva se morala še pripravljati za govor za naslednji dan, sva mogla zaspati šele ob četrtno eno. Bila pa je ravno pravoslavna velika noč in od treh naprej se je vršila »blagdanska pucnjava«, da se kljub mehkim posteljam in še mehkejšim pernicam nisva mogla dobro prespati.

Skupno sv. obhajilo in blagoslovitev zastave

V nedeljo zjutraj je sam hrvatski metropolit delil dijakom sv. obhajilo, a zatem se je uredil sprevod, ki je z dijaško godbo oo. frančiškanov iz Varaždina šel po botro dijaške zastave. Sprevod je štel kakih 300 ljudi. Sodelovala so narodna in prosvetna društva, KA za moške, žene in za kmetsko mladino. V sprevodu je bilo okoli 600 dijakov in dijakinj, organiziranih v KA, iz Čakovca, Varaždina, Koprivnice, Virja, Đurđevca, Našice, Daruvarja, Zagreba, kakor tudi odborniki škofijskega vodstva dijaške KA s svojim duhovnikom g. P. Mušakom. Dijakinje in dijaki iz Našice so imeli kroje.

Pontifikalno sv. mašo je daroval prevzv. g. nadškof dr. Stepinac, ki je po maši blagoslovil zastave KA za dijake in KA za moške ter slovesno sprejel nove člane v obe organizaciji KA. Ob tej priliki je imel tudi daljši govor, ki je izzvenel v dva poziva: »Več katoliškega ponosa! Več odločnosti v obrambi božjih pravic!« Pri blagoslovu so peli mladinsko himno KA: »Složno se digosmo seljak i radnik i dak, da srušimo nevjero, slomimo nepravdu.«

Slavnostno zborovanje

Po slovesnosti v cerkvi se je vršilo na trgu pred cerkvijo javno zborovanje, na katerem je bilo okoli 5000 ljudi, največ seljakov in seljakinj iz virovitiške okolice.

Zborovanje je začel dr. Mikolčić. Pozdravil je vse udeležence in poudaril, da so interesi katolicizma istovetni s hrvatskimi interesi.

Predsed. škof. dij. KA, stud. rer. oec. Franjo Rubina, je imel govor, v katerem je poudaril, da časi preganjanja in šikaniranja hrvatske dijaške KA počasi odhajajo in da hrvatska katoliška dijaška KA osvaja in zmaga za Kristusa, s Kristusom in v Kristusu.

Nato je gđc. Slava Čubelić pozdravila zborovanje v imenu KA dijakinj, a Stjepan Krčmar v imenu akademske KA. Nato je zborovanje pozdravil zastopnik slovenske dijaške KA. Gospa dr. Marija Kralj, profesorica iz Zagreba, je v svojem globoko zasnovanem govoru podčrtala, kako varno življenjsko orijentacijo dobiva človek, če pristane na katoliške ideje. Končni govor je imel prof. Luka Perinić, urednik »Hrvatske Straže«, ki je očrtal načelno stališče organiziranih katoličanov do raznih pogubnih gibanj, ki skušajo uničiti Hrvatom njihovo vero.

Slavnostni obed.

Na svečanem kosilu sem imel čast govoriti s prevzvišenim nadškofom dr. Alojzjem Stepincom in pa z vodilnim ideologom hrvatske Katoliške akcije, stolnim kanonikom dr. Pavlom Lončarjem. Oba sta izrazila svoje veliko veselje nad tem, da se stiki med hrvatskim in slovenskim

katoliškim dijaštvom obnavljajo. Prevzvišeni se je zanimal za naše delo na univerzi, za razmerje mladcev do Danice, do Zarje, za našo borbo proti komunizmu. Končno je vprašal, koliko je mladcev akademikov. Ko sem mu povedal, koliko jih je, mi je odgovoril: »Tudi pri nas jih je še malo. A ti delajo. To je prav, tisti, ki so, naj delajo.«

Po kosilu, ki je trajalo dve uri, smo odšli po prtljago. Prijazna in gostoljubna gospodinja naju je ljubeznivo povabila, da sva se še pri njej udeležila banketa en miniature.

Na kolodvoru nama je prevzvišeni g. nadškof polagal na srce, naj delamo na to, da se med slovenskimi in hrvatskimi katoličani obnovijo dobri odnosi.

Ob 4.30 smo se odpeljali proti Zagrebu.

Slovo.

Na vlaku smo se pogovarjali o razmerah med hrvatskimi katoličani v hrvatski književnosti, o KA. V raz-

govorih smo opazili, da je med Hrvatmi veliko več navdušenja za Mahniča kot pri nas.

Na vlaku je naš zastopnik imel čast vnovič se razgovarjati s hrvatskim metropolitom. Ostali del poti smo prebili v veselih družabnih igrah, ob prepevanju hrvatskih in slovenskih narodnih pesmi.

Le prehitro je prišel čas ločitve. V Zagrebu na kolodvoru se niti nista mogla pošteno posloviti od hrvatskih prijateljev, kajti teči je bilo treba na brzdovlak za Ljubljano.

Na koncu naj ugotovimo še to, da so nas sprejeli kot brate in da so nam vseskozi izkazovali največjo pozornost in ljubeznivost, mnogo, mnogo večjo, kot pa smo jo izkazovali mi hrvatskima zastopnikom na našem zborovanju.

Prepričani smo lahko, da bo virovitiško slavlje pomemben dan pri vzpostavljanju pristranskih odnosov med našo in hrvatsko KA.

Rasizem in katoliški misijoni

Lani v začetku vojne so angleške in francoske oblasti izdale nekaj odlokov in z njimi omejile svobodo nemških katoliških misijonarjev, ki delujejo po francoskih in angleških pokrajinah.

Angleži in Francozi so pozneje te odloke preklicali in so zdaj nemški katoliški misijonarji svobodni. Zahtevali so od nemških misijonarjev samo to, da se morajo vzdržati vsake sovražne propagande.

Mislimo, da so nemški katoliški misijonarji brez izjeme pripravljeni izpolniti ta minimalni pogoji. Toda pogledimo, kaj pravi k temu glasilu nemške Gestapo »Das schwarze Korps«. Ta list zahteva od nemških misijonarjev, naj bi v času vojske opravljali v misijonskih deželah delo nekeke nemške »pete kolone«; namesto da bi reševali in spreobračali duše, naj bi vršili službo vohunov. Takole piše: »Kaj Angleži pojmujejo pod sovražno propagando, dobro vemo. Pod tem razumejo to, kar bi mi enostavno imenovali »nemško obnašanje«.

»Nihče, — piše ta list dalje, — tudi nobena misijonska družba in prav tako nikakršen namišljeni božji ukaz ne more odvzeti nem-

škimi misijonarjem dolžnosti, da sovražniku države škodujejo, kjer koli mu morejo. Osební blagor in njihovo misijonsko delo je čisto postranska stvar. Osebnó versko prepričanje tu ne sme igrati nobene vloge. Kjer je v nevarnosti življenje nemškega ljudstva, tam je tudi za kristjana samo ena služba božja: da sovražnika nemškega naroda vrže ob tla, čeprav pri tem sam izgubi življenje.«

To nacionalno rasistično »obnašanje« nam še bolj osvetli polemika s katoliškim listom »Junge Kirche«, ki je »krščansko obnašanje« primerjal z »nemškim obnašanjem«. »List »Junge Kirche« — pravi »Das schwarze Korps« posmehljivo — še vedno upa, da se bo tudi danes še posrečilo dobiti kakšen izhod za nadaljevanje misijonskega dela v sovražnikovih deželah. Kakor da bi zdaj ne bilo precej bolj potrebno misijonsko delo, ki ga opravljajo naše bombe!«

Ob vsaki taki izjavi le še globlje spoznavamo novo poganstvo, ko se razgalja pred nami v svojem sovraštvu do Boga in do Cerkve.

Verski govor v Ameriki

Znano je, da se na državnih šolah v Združenih državah verouk ne poučuje. To je za ameriški narod velika škoda, saj zraste tako nad polovico otrok brez verske izobrazbe. Katoličani si pomagajo, kakor znano, z verskimi šolami, a vendar bi radi videli, da bi se verouk poučeval tudi na državnih šolah, saj bi se s tem olajšalo staršem delo, ki ga imajo z versko vzgojo svojih otrok. Katoličani pošiljajo neprestano prošnje v Washington, da bi vlada odpravila ta tako čudni zakon, ki prav nič ne temelji na preteklosti Združenih držav, ko so temeljile vse šole na verski podlagi.

Mestni vzgojni urad v Pittsburgu pa je sam prišel do prepričanja, da je verska vzgoja za mladega človeka neobhodno potrebna. Zato je izdal odlok, da morejo odslej učenci vseh veroizpovedi obiskovati verouk, sicer še privatno, a redi da se bodo vpisavali v spričevalo (kakor redi drugih predmetov). Tudi državne univerze v Pittsburgu in Pensilvaniji so ta odlok priznale.

Tako vidimo, da tudi drugod prodira misel, da je treba uvesti verouk v šole. Ta sklep Američanov je najboljši odgovor nekaterim »gorečnejšem« v naši državi, ki jih najbolj peče to, da je verouk obvezen predmet in celo na prvem mestu. Toda pomnimo: Kadar bo verouk izginil iz šol, takrat bo v narodu nehala pravica in poštenost!

**Bolj zvit je danes vrag, kot pa bil je nekdaj;
Ne skuša z revo več, z bogastvom skuša zdaj.**

Angleški pesnik Al. Pope, ko je bral Joba.

Aleš Ušeničnik: Izbrani spisi, II. zvezek

Jugoslovanska knjigarna, Ljubljana 1940. Str. 306

Prvi zvezek je podal najbolj osnovne ideje krščanstva, to je ideje o veri, pravosti in kulturi; drugi zvezek gradi na tej osnovi organsko naprej in obravnava krščanstvo posebej glede na sodobne potrebe. Najprej se ozre na razmere v širokem svetu, nato pa se obrne na naše domače slovensko življenje.

POZITIVIZEM — VELIKA ZMOTA NAŠEGA ČASA

V kratkem uvodnem eseju »Naš čas« dobro označi tisto nemirno teženje, ki se je polastilo modernega človeka v zvezi vsemu blestečemu novodobnemu napredku.

Nato raziskuje Ušeničnik temeljno zlo, od katerega izvira vsa nezadovoljnost in nesreča naše dobe. Najde ga v veliki moderni zmoti, v pozitivizmu. Moderni pozitivizem se kaže v treh načelih, v načelu emanacije, evolucije in relativizma. Njih skupni nauk je, da ni na svetu nobene trdne in stalne resnice, ampak da vlada povsod neomejen razvoj; zlasti še uči ta zmota, da verske ideje o posmrtnem življenju nimajo nobene resnične vrednosti, ampak so le obupen krik iz bede tega življenja. Ta pozitivizem tvori modroslovno teorijo naše dobe, ta pozitivizem je tako rekoč zastupil moderno znanost in miselnost in je zameglil modernemu človeku jasn pogled na življenjska vprašanja. Proti tej usodni zmoti kaže Ušeničnik dva trdna branila: priznanje nadnaravnega razodetja in priznanje naravnih načel krščanske filozofije.

Ker so nekateri, n. pr. glede evolucije zašli celo v šolske knjige in pridejo v dijaških razgovorih večkrat na vrsto, priporočamo, da ta poglavja skrbno predelate.

PESIMIZEM O. SPENGLERJA

V to vrsto vodi tudi razprava o pesimizmu O. Spenglerja, ki napoveduje evropski kulturi in civilizaciji skorajšen propad. Kmalu bo že deset let, kar je prvič izšla ta razprava, pa se bere, kot bi bila pravkar napisana! Saj se prav danes uresničuje pred našimi očmi, kar je tu napovedano (zlasti str. 158—160).

Nikjer še nismo našli tako resnične, tako globoke in popolne podobe našega časa, kot jo je tu naslikal filozof Aleš Ušeničnik.

AKTUALNOST UŠENIČNIKOVH RAZPRAV

Naj ob tej priliki poudarimo, kako neumestno so nekateri sodili, da so razprave Ušeničnikovih izbranih spisov že stare in da zato niso več aktualne. To so neumestne in krivične sodbe. Vsaj tega bi se vendar morali domisliti, da v življenju idej računamo na desetletja in stoletja in

da zato filozofske razprave ne zastare tako naglo kot n. pr. srednje dobri leposlovni proizvodi, ki se oblete s hipnim okusom časa.

O ZMOTAH MLADINSTVA

Tu pretresa Ušeničnik ideje, ki jih je oznanjalo mladinsko gibanje in skuša izluščiti njih zdravo jedro. Čeprav so se mladinci sami obrnili proti Ušeničniku kot zastopniku stare šole, vendar Ušeničnik v svoji plemenitosti ne pokaže do njih niti najmanjše nevolje. Nasprotno, z veliko dobrohotnostjo in prizanesljivostjo razlaga mladinske ideje, celo v boljsem smislu kot so jih mladinci sami umevali.

Vendar pa mora reči, da je »le s trudom iz tega govorjenja razbiral katoliški smisel« (str. 114). S to rahlo sodbo pove, kako je bilo mladinstvo tudi nevarno.

Različne tokove v slovenskem katolicizmu dobro prikazuje dve razpravi (Naše krščanstvo, O religioznosti in religiozni vzgoji), ki sta nekaka debata z dr. St. Gogalo. Z nekaj potezami povzame Ušeničnik misli svojega nasprotnika, jih očisti in dopolni in tako pokaže njih hibe.

O SAMOVZGOJI

Drugi del pričujočega zvezka vsebuje nekakšne odlomke iz dušeslovja uma in volje.

Prav o vzgoji volje je zbral Ušeničnik najbolj plodovite misli in najlepša mesta iz svetovne literature in jih predelal s katoliškega vidika. Z velikim užitkom bodo brez dvoma prebirali ta poglavja zlasti mladi čitatelji, saj je zanje ravno vprašanje samovzgoje eno najbolj zanimivih.

UMETNOST IN NRAVNOST

Tretji del govori o umetnosti in sicer z npravnega vidika.

Vrhovno načelo, ki nas mora pri tem voditi, je jasno: etične, pravne vrednote so nad estetičnimi, umetnostnimi. Vsak človek je vedno dolžan biti pošten človek, ni pa vsak človek dolžan biti umetnik ali umetnostni veščak. Tudi v umetnosti nemoralna ni dopustna.

Toda Ušeničnik raziskuje razmerje med pravostjo in umetnostjo še globlje: ali ne izgubi umetnina zaradi nenavne vsebine tudi svoje estetične, lepote vrednosti?

V sklepni opombi podaja Ušeničnik svoje končno mnenje glede tega vprašanja.

Tudi po tem končnem mnenju mora biti pravost tudi nad umetnostjo. »Ostane pa resnica, da smemo v imenu človečanstva od umetnika zahtevati, naj nam ne podaja umetnin, lepih samo po formi, temveč tu-

di neoporečnih po vsebini. Umetnik je to kot človek človeštvu dolžan!« (str. 298).

Važno delo bodo te razprave tudi vnaprej vršile s tem, da zbude v čitatelju čut za pravno presojo literarnih in sploh umetniških del. Za nas so še posebej zanimive opombe o naših leposlovcih, n. pr. o Finžgarju, ki ga Ušeničnik pred nekaterimi prenapetimi kritiki brani, ali o Kralgherjevem »Kontrolorju Škrobarju«, ki ga zavrne zaradi lascivnosti. Zvezek se zaključuje z načelno razpravo o umetniški kritiki.

*

Pričujoči drugi zvezek Izbranih spisov je po vsebini bolj praktičen in bolj konkreten, kot je bil prvi. Zato bo tudi laže dostopen širšemu krogu čitateljev.

Krščanstvo je dobilo enakopravnost na Japonskem

Japonski parlament je sprejel nov verski zakon, po katerem je postalo krščanstvo enakovredno budizmu in šintoizmu. Krščanska budizma so dobila pravico javnega delovanja. Cerkve in pripadajoča jim posestva so prosta davkov. Če kdo kristjana razžali v njegovih verskih čustvih, se sme obrniti za pomoč na sodišče. Kot razlog, da je bil novi zakon sprejet, navajajo dejstvo, da stori krščanstvo veliko dobrega v delodelnosti in da je prvo prineslo evropske kulturne dobrine na Japonsko.

Lani je bilo na Japonskem krščenih 8.460 odraslih in 10.723 otrok. Konvertitov je bilo 220. Po stanju v l. 1939. je bilo vseh katoličanov 283.491.

Popravek k NP XXI

Popravek k »Quadragesimo anno«, ki je bil objavljen v MMB na str. 130., smo dali natisniti na poseben listek, ki se lahko vlepi v knjigo. Vsak ga more dobiti pri poverjeniku, v knjigarni ali pri upravi, kjer je pač knjigo kupil.

Pripominjamo, da je prva napaka v mnogih izvodih že popravljena, opažena je bila namreč, ko se je knjiga ravno tiskala.

Odg. urednik: Ciril Kovač (Ljubljana). Izdaja konzorcij (J. Prešeren, Ljubljana). Tiska Misijonska tiskarna, Groblje - Domžale (A. Trontelj).